របាយការណ៍
សិក្ខាសាលាពិគ្រោះយោបល់
ស្តីពី
ការរៀបចំយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិ

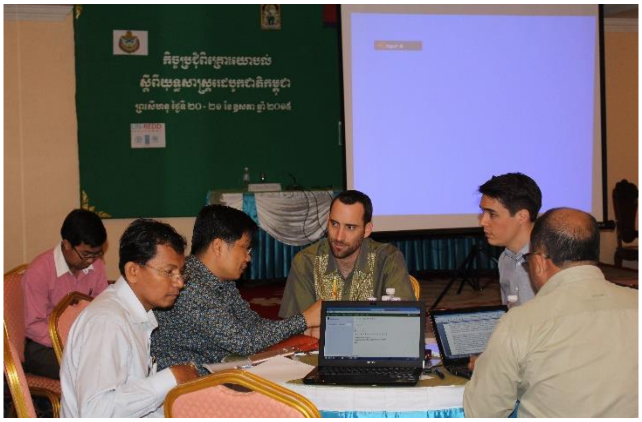

លេខាធិការដ្ឋានរេដបូកកម្ពុជា

ថ្ងៃទី២០ ដល់ ២១ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៥

សណ្ឋាគារខ្សាច់មាស ខេត្តព្រះសីហនុ

សេចក្តីផ្តើម

យុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតគឺជាឯកសារគោលនយោបាយយ៉ាងសំខាន់មួយដែលនឹងផ្តល់នូវទិសដៅយុទ្ធសាស្ត្រ និងគោលការណ៍ណែនាំសម្រាប់អនុវត្តន៍សកម្មភាពរេដបូក។ យុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិក៏ដូចជាយុទ្ធសាស្ត្រផ្សេងៗទៀតដែរ គឺកំណត់នូវបុព្វហេតុនៃការបាត់បង់ព្រៃឈើ និងការរេចរឹលព្រៃឈើ និងរៀបចំគោលនយោបាយជាតិ និងវិធាន ចាំបាច់មួយចំនួនដើម្បីកាត់បន្ថយនូវបុព្វហេតុនៃការបាត់បង់ព្រៃឈើ និងការរេចរឹលព្រៃឈើដែលសកម្មភាពទាំងនេះ ឈានទៅដល់ការវាស់នូវបរិមាណនៃកាត់បន្ថយការបំភាយឧស្ម័នផ្ទះកញ្ចក់ ការអភិរក្ស និងបង្កើនបរិមាណការបូនដែលផ្ទុកនៅក្នុងព្រៃឈើ។

យោងតាមការសម្រេចរបស់ប្រទេសដែលជាភាគីនៃក្របខណ្ឌអនុសញ្ញាអង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ (UNFCCC) ជាពិសេសនៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀង ខេនខូន និងក្របខណ្ឌវ៉ារស(Warsaw) សម្រាប់ យុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិ គឺជាតម្រូវការដំបូងបង្អស់សម្រាប់ប្រទេសដែលត្រូវអនុវត្តរេបូក ដូចជាប្រទេសកម្ពុជា ដើម្បី ឈានដល់ការទទួលបានការទូទាត់ហិរញ្ញប្បទានផ្អែកលើលទ្ធផល (Result-based finance) សម្រាប់អនុវត្តន៍គោល នយោបាយ និងវិធានរេដបូក។ តម្រូវការសំខាន់ផ្សេងៗទៀតសម្រាប់ការទូទាត់ហិរញ្ញប្បទានផ្អែកលើលទ្ធផល រួមទាំង ឯកសារជាតិស្តីពីប្រព័ន្ធត្រួតពិនិត្យព្រៃឈើជាតិ កម្រិតបំភាយយោង និងប្រព័ន្ធព័ត៌មានសុវត្ថិភាពរេដបូក។

គោលដៅចុងក្រោយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា គឺអោយមានយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិមួយដែលមានការទទួល ស្គាល់ពីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ និង ក្រសួងបរិស្ថាន បន្ទាប់មកនឹងមានការទទួលស្គាល់ពីទីស្តី
ការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី មុនពេលកិច្ចប្រជុំប្រទេសជាភាគី នៅទីក្រុងប៉ារីស ប្រទេសបារាំង ក្នុងខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៥ខាងមុខនេះ។

ដោយយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិនឹងដាក់អោយអនុវត្តនៅក្នុងវិស័យព្រៃឈើ និងវិស័យផ្សេងៗដែលពាក់ព័ន្ធ វាមានសារៈសំខាន់ណាស់ដែលអ្នកពាក់ព័ន្ធថ្នាក់ជាតិនិងថ្នាក់ក្រោមជាតិមានឱកាសគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីចែករំលែកនូវមតិយោបល់និងបទពិសោធន៍របស់ពួកគេ ទៅលើសេចក្តីព្រៀងនៃយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិ មុនពេលយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូក ជាតិទទួលស្គាល់ពីរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ដូចនេះទស្សនៈរបស់អ្នកពាក់ព័ន្ធនានាត្រូវបានដាក់រួមបញ្ចូលលទៅក្នុង ឯកសារដ៏មានសារៈសំខាន់នេះ។ ដើម្បីអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិទទួលបានជោគជ័យនិងមានប្រសិទ្ធិភាពតម្រូវ អោយមានការគាំទ្រ និងចូលរួមយ៉ាងលេញពីអ្នកពាក់ព័ន្ធនានាទាំងថ្នាក់ជាតិ ថ្នាក់ក្រោមជាតិ សហគមន៍មូលដ្ឋាន ជនជាតិដើមភាគតិច និងអ្នកពាក់ព័នផ្សេងៗទៀត។

នៅថ្ងៃទី០១ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៥ ពង្រាងយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិលើកទី១ត្រូវបានរៀបចំឡើងដែលឯកសារនេះបានផ្ញើរជូនក្រុមអ្នកជំនាញការរេដបូកដើម្បីពិនិត្យ និង ផ្តល់យោបល់កែសម្រួលដែលសមាជិកក្រុមអ្នកជំនាញមានចំនួន ១១នាក់ (ទាំងអ្នកជំនាញជាតិ និងអន្តរជាតិ)។ យោបល់ និងអនុសាសន៍ដែលបានផ្តល់ដោយក្រុមអ្នកជំនាញការត្រូវបានប្រមូលចងក្រង និងបន្ថែមពីនេះទៀតពង្រាងយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិលើកទី១ត្រូវបានចែករំលែកដល់អ្នកពាក់ព័ន្ធ សំខាន់ៗផ្សេងទៀត ជាពិសេសមន្ត្រីជំនាញរបស់ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ និងក្រសួងបរិស្ថាន។ នៅដំណាច់ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៥ យោបល់ទាំងឡាយដែលបានផ្តល់និងកែសម្រួលទៅលើសេច

ក្តីព្រាងយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិលើកទី១ត្រូវបានប្រមូលពីអ្នកជំនាញផ្នែករេដបូក និងមន្ត្រីជំនារញពាក់ព័ន្ធ និងទីប្រឹក្សា បានការកែសម្រួលនិងបានរៀបចំពង្រាងយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិលើកទី២។ បន្ថែមពីនេះទៀតឯកសារបានរៀបចំទន្ទឹមគ្នានឹងពង្រាងយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិផងដែរ។ ឯកសារត្រូវបានរៀបចំដើម្បីចងក្រងនូវមតិយោបល់ពីអ្នកពាក់ព័ន្ធ និងចំណុចសំខាន់ៗដែលបានឆ្លើយតបរាល់អនុសាសន៍ និងមតិយោបល់ទាំងនោះ។

យោងតាមកិច្ចពិភាក្សាជាមួយមន្ត្រីជំនាញដែលពាក់ព័ន្ធ និងផែនការរបស់រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាដើម្បីអោយមានពង្រាងយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិចុងក្រោយមុនកិច្ចប្រជុំភាគីនៅទីក្រុងប៉ារីសគឺរំពឹងថាសេចក្តីព្រាងយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិទី៣ នៅដំណាច់ខែមិថុនា និង ពង្រាងយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិទី៤ និងត្រូវបញ្ចប់រចរាល់នៅក្នុងខែកក្កដា និង ពង្រាងយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិចុងក្រោយនៅក្នុងខែសីហា ឆ្នាំ២០១៥។

ហេតុដូច្នេះ ទើបរវាងខែឧសភា និងខែសីហា ឆ្នាំ២០១៥ យុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិ និងចំណុចដែលត្រូវគូសបញ្ជាក់នៅក្នុងឯកសារប្រវត្តិ នឹងត្រូវយកមកពិគ្រោះយោបល់ជាមួយក្រុមអ្នកពាក់ព័ន្ធ ដូចជា ក្រុមការងាររេដបូកកម្ពុជា ក្រុមប្រឹក្សាយោបល់ ក្រុមការងារច្ចេកទេសទាំង៤ក្រុម (ប្រព័ន្ធធានាសុវត្ថិភាពរេដបូក ចែករំលែកផលប្រយោជន៍ ត្រួតពិនិត្យ រាយការណ៍ និងផ្ទៀងផ្ទាត់ និងក្រុមការងារអនុវត្តគំរូ) ក្រុមការងារយេនឌ័រ និងក្រុមអ្នកពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗទៀត។ កិច្ចប្រជុំពិគ្រោះយោបល់នេះនឹងប្រើប្រាស់ជាវេទិការសម្រាប់ផ្តល់ឱកាសអ្នកពាក់ព័ន្ធដើម្បីផ្តល់អនុសាសន៍ជំនាញបច្ចេកទេស និងបញ្ហាផ្សេងៗទៅលើយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិ។ គួរបញ្ជាក់ផងដែររាល់កិច្ចប្រជុំពិគ្រោះយោបល់ជាមួយអ្នកពាក់ព័ន្ធលើយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិត្រូវបានចងក្រងជាឯកសារដែលនឹងគូសបង្ហាញនៅក្នុងឯកសារប្រវត្តិដើម្បីធានាថាដំណើរការរៀបចំយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិ គឺមានតម្លាភាពការចូលរួមនិងការទទួលខុសត្រូវ។

គោលបំណង

គោលបំណងជាក់លាក់សម្រាប់កិច្ចប្រជុំពិគ្រោះយោបល់នឹងផ្អែកទៅលើពង្រាងឯកសារនីមួយៗដែលនឹងត្រូវដាក់ពិគ្រោះយោបល់។ ជារួមរាល់ការរៀបចំកិច្ចប្រជុំពិគ្រោះយោបល់យុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិនីមួយៗ មានគោលបំណងដូចខាងក្រោម៖

- បង្ហាញពីស្ថានភាពនៃការរៀបចំយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិ ដំណើការ និងគូសបញ្ជាក់នូវអនុសាសន៍ដែលជាតម្រូវការ ឬ ការសម្រេចចិត្ត(ឧទាហរណ៍ ទំហំនៃការអនុវត្តរេដបូក, បុព្វហេតុដែលបណ្តាលអោយមានការបាត់បង់ព្រៃឈើ និងរេចរឹលព្រៃឈើ , គោលនយោបាយ និងវិធាន, ។ល។)
- ប្រមូលអនុសាសន៍ដែលមានលក្ខណៈបច្ចេកទេសនិងបញ្ហាប្រឈមនានា ពីអ្នកចូលរួម និងអ្នកបច្ចេកទេសដែលអនុសាសន៍ ននឹងដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងពង្រាងយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិ។
- កំណត់ពីគោលបំណងនៃអនុសាសន៍ និងតម្រូវការនានានៃ ដើម្បីធ្វើការកែសម្រួលសេចក្តីព្រាងយុទ្ធសាស្រ្តរេដបូកជាតិ។

សុន្ទរកថាបើកអង្គសិក្ខាសាលារបស់អ្នកស្រី វង្ស សុបញ្ញា អនុប្រធានរដ្ឋបាលព្រៃឈើជាប្រធានក្រុមការងារយេនឌ័រ (Gender) និងជាតំណាងឱ្យឯកឧត្តមជាសំអាងប្រធានក្រុមការងាររេដបូកកម្ពុជា មានអត្ថន័យនិងខ្លឹមសារសំខាន់ៗដូចខាងក្រោម៖

- រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាទទួលស្គាល់ថាយន្តការរេដបូក គឺជាយន្តការមួយក្នុងចំណោមយន្តការផ្សេងៗដែលអាចជួយការពារព្រៃឈើ និងរក្សាបរិមាណកាបូនស្តុកនៅក្នុងព្រៃឈើ ចូលរួមទប់ស្កាត់ការបាត់បង់ព្រៃឈើ និងចូលរួមចំណែកកាត់បន្ថយនូវភាពក្រីក្ររបស់សហគមន៍មូលដ្ឋានរស់នៅតាមតំបន់ព្រៃឈើតំបន់ការពារធម្មជាតិនិងតំបន់ជនបទ។
- ប្រទេសកម្ពុជាមានគោលនយោបាយជាច្រើនក្នុងការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើ ដើម្បីធានាអោយបាននូវការប្រើប្រាស់ធនធានប្រកបដោយនិរន្តរភាពនិងចីរភាពគោលនយោបាយទាំងនោះគឺជាមូលដ្ឋានក្នុងការរៀបចំយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិ និងឯកសារផែនទីបង្ហាញផ្លូវរេដបូកកម្ពុជាក្នុងការអនុវត្ត។
- សិក្ខាសាលាពិគ្រោះយោបល់មានសារៈសំខាន់ក្នុងកាប្រមូលអនុសាសន៍ និងមតិយោបល របស់អ្នកពាក់ព័ន្ធ ធ្វើយ៉ាងណាដើម្បីអោយការៀបចំយុទ្ធសាស្រេរេដបូកជាតិនេះ និងអនុវត្តឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពនិង សញ្ជាក់ផងដែរថា ដំណើការរៀបចំយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិ គឺមានការចូលរួមពេញលេញ និងបានឆ្លុះបញ្ជាំងនូវយោបល់អ្នកពាក់ព័ន្ធនានា។
- យុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិគឺជាឯកសារគោលនយោបាយយ៉ាងសំខាន់មួយដែលជាត្រីវិស័យមួយផ្តល់នូវទិសដៅយុទ្ធសាស្ត្រ និងគោលការណ៍ណែនាំសម្រាប់អនុវត្តសកម្មភាពរេដបូកនៅក្នុងប្រទេស។
- យុទ្ធសាស្ត្រផ្សេងៗទៀតដែរ យុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិ គឺដើម្បីកំណត់នូវ បុព្វហេតុនៃការបាត់បង់ព្រៃឈើ និងការរេចរឹលព្រៃឈើ និងរៀបចំគោលនយោបាយដ៏សាកសម្ប និងវិធានចាំបាច់មួយ ចំនួនដើម្បីកាត់បន្ថយ នូវបុព្វហេតុនៃ ការបាត់បង់ព្រៃឈើ និងការរេចរឹលព្រៃឈើ ដែលសកម្មភាពទាំងនេះឈានទៅដល់ការវាស់នូវបរិមាណ នៃកាត់បន្ថយការបំភាយឧស្ម័នផ្ទះកញ្ចក់ ការអភិរក្ស និងបង្កើនបរិមាណការបូនដែលផ្ទុកនៅក្នុងព្រៃឈើ
- គោលដៅចុងក្រោយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា គឺអោយមានយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិមួយដែលមាន ការទទួលស្គាល់ពីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ និង ក្រសួងបរិស្ថាន បន្ទាប់មកនឹងមាន ការទទួលស្គាល់ពីទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី មុនពេលកិច្ចប្រជុំប្រទេសជាភាគី នៅទីក្រុងប៉ារីស ប្រទេសបារាំង ក្នុងខែធ្នូឆ្នាំ២០១៥ខាងមុខនេះ។
- ពង្រាងយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិលើទី២ បានរៀបចំឡើងនេះនឹងប្រើប្រាស់ជាឯកសារគ្រឹះនៅក្នុងកិច្ចពិភាក្សា។ យុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិនេះកើតចេញពី បណ្តុំលទ្ធផលនៃ ការសិក្សា វាយតម្លៃ កិច្ចប្រជុំពិគ្រោះយោបល់ ការសម្របសម្រួលរៀបចំស្ថាប័នជំនាញ និងបទពិសោធន៍នៃការអនុវត្តរេដបូកដែលបានអនុវត្តនៅក្នុងជំហានត្រៀមខ្លួន (២០១០-២០១៤)។
- កិច្ចប្រជុំពិគ្រោះយោបល់ជាមួយអ្នកពាក់ព័ន្ធលើសយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិនឹងចងក្រងជាឯកសារ ដែលនឹងគូសបង្ហាញនៅក្នុងឯកសារប្រវត្តិ (Background Document) ដើម្បីធានាថាដំណើការរៀបចំយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិ គឺតម្លាភាពការចូលរួម និងមានការទទួលខុសត្រូវទាំងអស់គ្នា។

បទបង្ហាញ ស្តីពី អនុសញ្ញាក្រមខណ្ឌអង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ និងយន្តការរេដបូក ដោយលោក Joel Scriven ទីប្រឹក្សាបច្ចេកទេសថ្នាក់តំបន់របស់អង្គការ UNDP បានបង្ហាញនូវចំនុច សំខាន់ៗដូចខាងក្រោម៖(ឧបសម្ព័ន្ធ I)

- ឥទ្ធិពលនៃការប្រែប្រួលអាកាសធាតុលើ មនុស្ស សត្វ និងធម្មជាតិ
- បរិមាណការបំភាយឧស្ម័នកាបូនិចដោយសកម្មភាពមនុស្ស(២០០៣-២០១៣)
- អនុសញ្ញាក្រមខណ្ឌអង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពី ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ និងយន្តការរេដបូក ជាលក្ខណៈសកល។
- បង្ហាញពីបរិមាណការបំភាយឧស្ម័នផ្ទះកញ្ចក់ដែលចេញពីវិស័យទាំងប្រាំនៅកម្ពុជាតាមរបាយការណ៍ថ្នាក់ជាតិដែលបានដាក់ជូនអង្គការសហប្រជាជាតិ (Cambodia National-Communication report)
- សកម្មភាពដែលអាចអនុវត្តក្រោមយន្តការរេដបូក៖ (១)ការកាត់បន្ថយការបំភាយឧស្ម័នដែលបណ្តាលមកពីការបាត់បង់ព្រៃឈើ, (២)ការកាត់បន្ថយការបំភាយឧស្ម័នដែលបណ្តាលមកពីរេចរឹលព្រៃឈើ, (៣)ការអភិរក្សការបូនស្តុកនៅក្នុងព្រៃឈើ (៤)ការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើប្រកដោយនិរន្តរភាព និង(៥)ការបង្កើនបរិមាណបូនស្តុកនៅក្នុងព្រៃឈើតម្រូវការនូវសមាសភាពទាំងបួនដែលអាចអោយប្រទេសដែលអនុវត្តរេដបូកទទួលបានការ ទូទាត់សងផ្អែកលើលទ្ធផល (Result based finance)
- ការគាំទ្រពីអន្តរជាតិ សម្រាប់ការអនុវត្តជំហាននៃការត្រៀមខ្លួនរេដបូកនៅថ្នាក់សកល
- រយៈពេលនៃការត្រៀមលក្ខណៈសម្រាប់អនុវត្តរេដបូកនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។

បទបង្ហាញស្តីពី គោលការណ៍សំខាន់ក្នុងការរៀបចំយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិ ដោយលោកBruno Hugel ទីប្រឹក្សាបច្ចេកទេសថ្នាក់តំបន់របស់អង្គការ UNDP បានបង្ហាញនូវចំនុចសំខាន់ៗដូចខាងក្រោម៖(ឧបសម្ព័ន្ធ I)

សំនួរ និងចម្លើយរបស់អ្នកចូលរួម៖

លោកបណ្ឌិត ដោក ដូម៉ា៖ នៅក្នុងយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិប្រសិនបើមិនមានការបញ្ជាក់អោយបានច្បាស់ពីបុព្វហេតុនៃការបាត់បង់ព្រៃឈើទេដែលមានជាក់ស្តែងនោះវាពិបាកនឹងទទួលបានការអនុម័តពី រាជរដ្ឋាភិបាល។ ពីព្រោះបុព្វហេតុនៃការបាត់បង់ព្រៃឈើមួយចំនួនទាក់ទងនឹងជាមួយរឿងនយោបាយ ក៏ប៉ុន្តែ ការកើនឡើងនូវចំនួនប្រជាជនប្រហែលជាមិនទាក់ទងនឹងការបាត់បង់ព្រៃឈើទេ។

លោក ធីត ឈន៖ តើការរៀបចំយុទ្ធសាស្ត្ររេដជាតិ ប្រទេសកម្ពុជាបានសន្យា ជាមួយ UNFCCC រឺទេ?

លោក ឈុន ឌីលុច៖ ចំពោះមុខអន្តរជាតិ ប្រទេសកម្ពុជាមិនមានកាពព្វកិច្ចក្នុងការកាត់បន្ថយការបំភាយឧស្ម័នផ្ទះកញ្ចក់ដែលចេញមកពីការបាត់បង់ព្រៃឈើ និងរេចរឹលព្រៃឈើទេ។ ក៏ប៉ុន្តែប្រទេសកម្ពុជាជាប្រទេសហត្ថលេខីនៅក្រោមអនុសញ្ញាក្របខណ្ឌអង្គការសហប្រជាជាតិ ស្តីពីការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ។ ជាក់ស្តែងនៅ COP ទី១៦?

ប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី នៅឆ្នាំ ២០០៧ ឯកឧត្តម ម៉ុក ម៉ារេ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងបរិស្ថានបានប្រកាសថា *"រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា គាំទ្រយ៉ាងខ្លាំងដល់ការដាក់បញ្ចូលការកាត់បន្ថយការបំភាយឧស្ម័នផ្ទះកញ្ចក់ (GHG)* ***ពីការអភិរក្សព្រៃឈើ និងការបញ្ចៀសមិនឲ្យមានការបាត់បង់ព្រៃឈើ*** *ក្រោយកិច្ចព្រមព្រៀងក្យូតូ បញ្ចប់"* ។ ប្រទេសកម្ពុជាក៏បានបញ្ជូនគណៈប្រតិភូចូលរួម COP ជារៀងរាល់ឆ្នាំ។

<u>លោក អ៊ុយ កាម៉ាល់៖</u> រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ដែលមានក្រសួងបរិស្ថានជាតំណាងក្នុងការទំនាក់ទំនងជាមួយ UNFCCCជារៀងរាល់ឆ្នាំមុនពេលចូលរួមប្រជុំក្រសួងបរិស្ថានបានរៀបចំសិក្ខាសាលាជាមួយអ្នកពាក់ព័ន្ធដើម្បីរៀបចំ Position Paper នឹងស្នើសុំការអនុម័តពីរាជរដ្ឋាភិបាលមុននឹងធ្វើសេចក្តីប្រកាសជាអន្តរជាតិនៅក្នុងអំឡុងពេល កិច្ចប្រជុំ COP។

<u>លោក ហេង ហុង</u>៖ តើប្រទេសណាដែលមានស្ថានភាពដូចប្រទេសកម្ពុជា បានកដំណើរការអនុវត្តយន្តការរេដបូកទទួលជោគជ័យ?

<u>លោក Bruno Hugel៖</u> ប្រទេសនីមួយៗមានស្ថានភាពផ្សេងៗគ្នា នេះដោយសារតែ បុព្វហេតុនៃការបាត់បង់ និងរេចរឹលព្រៃឈើ និងការគាំទ្រផ្នែកគោលនយោបាយ។ South-South cooperation ជាយន្តការប្រើប្រាស់នៅក្នុងការចែករំលែកព័ត៌មាន និងបទពិសោធន៍ស្តីពីការអនុវត្តរេដបូកនៅថ្នាក់តំបន់។ រេដបូកជាឱកាសសម្រាប់ប្រទេសនីមួយ ៗក្នុងការទំនាក់ទំនងរកមូលនិធិសម្រាប់ការពារព្រៃឈើ និងប្រទេសទាំងនោះអាចប្រើប្រាស់មូលនិធិដែលទទួលបានពីរេដបូកដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍ប្រទេសផងដែរ។

<u>លោក Joel Scriven៖</u> ប្រទេសទាំងអស់ដែលកំពុងអនុវត្តរេដបូក គឺស្ថិតនៅក្នុងដំណាក់កាលចាប់ផ្តើមដូចគ្នា ក៏ប៉ុន្តែ ស្ថិតនៅជំហានអនុវត្តន៍ផ្សេងៗគ្នា គឺមិនមានរូបមន្តណាមួយជាក់លាក់ទេក្នុងការអនុវត្តរេដបូកទេ ជាក់ស្តែងប្រទេស Brazil ដែលអនុវត្តរេដបូកនៅក្នុងតំបន់ព្រៃ Amazonia ដែលទទួលបានមូលនិធិខ្នាតធំពីអន្តរជាតិ ដែលមានគ្រប់គ្រងដោយតម្លាភាព មានប្រព័ន្ធ MRV NFMS និងយន្តការគ្រប់គ្រងមូលនិធិច្បាស់លាស់។

ឯកឧត្តម ជាម ប៉េអាះ ការចាប់ផ្តើមអនុវត្តន៍រេដបូកគួរតែចាប់ផ្តើមពីថ្នាក់ក្រោមជាតិ ដូចជាប្រទេស Brazil ចាប់
ផ្តើមពីតំបន់ព្រៃ Amazonia។ តើចំនួន GHG ដែលនឹងកាត់បន្ថយនៅក្នុងប្រទេស Brazil មានជះឥទ្ធិពលដល់សហគមន៍មូលដ្ឋានដែរឬទេ? សម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា ប្រសិនបើទំហំនៃការអនុវត្តរេដបូក នឹងមានឥទ្ធិពលដល់សហគមន៍មូលដ្ឋានទេ? ចំពោះប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍ តើពួកគេចូលរួមកាត់បន្ថយការបំភាយឧស្ម័នផ្ទះកញ្ចក់ដោយរបៀបណា? (ទំហំ វិសាលភាព ការអនុវត្ត និង តួនាទី)

<u>លោក Bruno Hugel៖</u> ចំពោះទំហំ និងវិសាលភាព វាអាស្រ័យទៅលើប្រទេសនីមួយៗ ថាតើរេដបូកឆ្លើយតបសម្រាប់ប្រទេសទាំងនោះដែរឬទេ?។ ការអនុវត្តរេដបូកគឺតាមវិធីសាស្ត្រដ៏ត្រឹមត្រូវមួយ (stepwise approach) ។ ប្រទេស Brazil ដែលចាប់ផ្តើមការអនុវត្តនៅតំបន់ Amazon ដោយសារតំបន់នោះមានការបំភាយឧស្ម័នផ្ទះកញ្ចក់ខ្លាំងជាងគេ ដូចនេះយើងពិនិត្យមើលតំបន់ណាដែលមានការបាត់បង់ព្រៃឈើកើតឡើងខ្លាំងជាងគេ។ ទោះបីប្រទេសមួយចំនួនមិនទាន់បានបានចាប់ផ្តើមអនុវត្តរេបូកថ្នាក់ជាតិ តែប្រទេសទាំងនោះបានអនុវត្តរេដបូកនៅលើផ្ទៃធំទូលំទូលាយ ឬទ្រង់ទ្រាយធំនៃប្រទេស។ យន្តការរេដ គឺជាយន្តការមួយមិនហាមឃាត់ប្រជាជនមិនអោយប្រើប្រាស់ធនធានព្រៃឈើនោះទេ ប៉ុន្តែវាបានចូលរួមចំណែកនៅក្នុងគោលដៅការអភិវឌ្ឍន៍ប្រទេស។ នៅក្នុងប្រទេស Brazil រដ្ឋាភិបាលមានការប្តេជ្ញាខ្ពស់ និងមានករសហការល្អរវាងស្ថាប័នផ្សេងៗនៃរដ្ឋាភិបាល ដែលជាចំនុចល្អឈានដល់ការអនុវត្តរេបូកបានជោគជ័យ។ដូច្នេះប្រទេស Brazil បានកាត់បន្ថយការបាត់បង់ព្រៃឈើ និងការអភិវឌ្ឍប្រទេសមានការប្រសើរឡើង។

<u>អ្នកស្រី វង្ស សុបញ្ញា៖</u>ការវិនិយោគលើរេដបូក ក្នុងនោះអាចមាន (១)Oversee Development Add (២)ថវិការាជរដ្ឋាភិបាល និង(៣)វិស័យឯកជន។ តើមានប្រទេសប៉ុន្មានដែលរៀបចំយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិ? តើមានប្រទេសប៉ុន្មានដែលមានយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិ ហើយទទួលបានមូលនិធិក្នុងការអនុវត្ត? តើមានយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិដែលមិនបានទទួលបានថវិកាក្នុងការអនុវត្តដោយសារកត្តាអ្វី?

<u>លោក Bruno Hugel៖</u> យើងមិនទាន់មាតួលេខជាក់លាក់នឡើយទេ។ ប្រទេសនីមួយៗស្ថិតនៅដំណាក់កាលផ្សេងៗគ្នា នៃការត្រៀមខ្លួនសម្រាប់អនុវត្តរេដបូក។ ប្រទេសជច្រើនបានទទួល ODA នៅក្នុងដំណាកកាលត្រៀមខ្លួន។ ប្រទេស វៀតណាម ប្រេស៊ីល ឥណ្ឌូនេស៊ី និង កង់ហ្គូ បានទទួលហិរញ្ញប្បទានពីរេបូក។ វាអាស្រ័យលើសារៈសំខាន់ឯកសាររបស់យុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិ ថាតើអាចមានប្រសិទ្ធិភាពអនុវត្តបានកម្រិតណា? តើប្រទេសនីមួយៗអាចដោះស្រាយបញ្ហាពិតប្រាកដបានដែរឬទេ?ប្រសិនបើយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិមានសារៈសំខាន់នឹងមានឱកាសទទួលការគាំទ្រផ្នែកមូលនិធិ។

<u>បទបង្ហាញ ស្តីពី ភាពរីកចម្រើនលើដំណើររៀបចំយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិកម្ពុជាដោយលោក ឈុន ឌឺលុ</u>

(**ឧបសម្ព័ន្ធ I**)

- សេចក្តីព្រាងគ្រោងឆ្អឹងយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូជាតិ (បញ្ចប់ ៣០ សីហា ២០១៤)
- រៀបសេចក្តីព្រាងលើទី១ (បញ្ចប់ ០៥ មករា ២០១៥)
- រៀបចំបកប្រែជាភាសាជាតិ (បញ្ចប់ ០៥ កុម្ភៈ ២០១៥)រៀបចំកែសម្រួលយោបលទទួលបានពីក្រុមអ្នកជំនាញរេដបូក (១៦ កុម្ភៈ ២០១៥)
- ប្រជុំជាមួយអ្នកមានសិទ្ធិធ្វើការសម្រេចចិត្ត និងអ្នកជំនាញ (មីនា ២០១៥)

- រៀបចំសេចក្តីព្រាងលើទី២ (បញ្ចប់ ១០ មេសា ២០១៥)
- រៀបចំបកប្រែជាភាសាជាតិ (បញ្ចប់ ០៨ ឧសភា ២០១៥)
- រៀបចំកិច្ចប្រជុំពិគ្រោះយោបល់លើទី១ ជាមួយក្រុមការងារ និងក្រុមច្ចេកទេស(TF, TTs , CG, &GG) (២០-២១ ឧសភា ២០១៥)

<u>**សំនួរ និងចម្លើយរបស់អ្នកចូលរួម៖**</u>

<u>**លោក សុខ ពិសិដ្ឋ៖**</u> គួរប្រើប្រាស់ទិន្នន័យដែលមានបច្ចុប្បន្ននៅក្នុងយុទ្ធសាស្រ្តរេដជាតិជាពិសេសព័ត៌មានការបាត់ បង់ព្រៃឈើ និងការថយចុះព្រៃឈើ។

<u>**លោក សា ថ្លៃ៖**</u> ចំពោះនិយមព្រៃឈើ ដែលប្រើនៅក្នុងយុទ្ធសាស្រ្តរេដបូកជាតិ គឺសំដៅព្រៃដាំឬ ធម្មជាតិ ព្រោះ Cancun បានកំណត់អោយអនុវត្តរេដបានតែនៅក្នុងតំបន់ព្រៃធម្មជាតិ។

<u>**លោក វ៉ា មឿន៖**</u> ចំពោះការប្រើប្រាស់ទិន្នន័យនៅក្នុងឯកសារនេះជាតួលេខចាស់ៗដែលបានប្រើប្រាស់យូរឆ្នាំមក ហើយ ចំពោះទិន្នន័យមួយចំនួនទាក់ទងនិងនយោបាយ ឬទិន្នន័យមិនច្បាស់លាស់ធ្វើជាគោល ដើម្បីឈានដល់កំណត់គោលដៅ ដូចជា ការរៀបចំសហគមន៍ព្រៃឈើអោយបានចំនួន ២លានហិកតា នៅដំណាច់ឆ្នាំ ២០២៩ ប៉ុន្តែជាក់ស្តែងពេលបច្ចុប្បន្ន មាន ៦០០០០ ហិចតា ចំនួន ៤០០សហគមន៍ តែមានសហគមន៍មួយចំនួនបានបាត់បង់ព្រៃឈើរួចមកហើយ។ ចំពោះទិសដៅនៃការបង្កើតសហគមន៍រហូតដល់ ២លាន ហិចតានៅតំណាច់ឆ្នាំ ២០២៩ ប្រហែលជាមិនអាចអនុវត្តបានសម្រេចទេ។

<u>**លោក Joel Scriven៖**</u> នៅក្រោមយន្តការរេដបូក ព្រៃដាំអាចរាប់បញ្ចូលនៅក្រោមយន្តការរេដបូកបាន ប៉ុន្តែមិនអាចទទួលការទូទាត់សងបានទេ ប្រសិនបើយើងបំលែង រឺកាប់ឆ្ការព្រៃធម្មជាតិហើយដាំព្រៃឈើឡើង។ក៏ប៉ុន្តែផ្ទុយមកវិញ ប្រសិនបើយើងមានណាតំបន់ដែលបានស្ថាភាពព្រៃរេចរឹល ហើយបានដាំស្តារព្រៃនៅលើតំបន់រេចរឹលទាំងនោះ យើងអាចចាត់ទុកជាតំបន់ព្រៃឈើហើយអាចអនុវត្តរេដបូកបាននៅលើតំបន់នោះ។

<u>**លោក ឈុន ឌីលុច៖**</u> ទិន្នន័យដែលបានកំពុងប្រើនៅក្នុងការរៀបចំសេចក្តីព្រាងយុទ្ធសាស្រ្តរេដបូកជាតិនេះ គឺផ្អែកលើទិន្នន័យរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលដែលប្រើប្រាស់ចុងក្រោយ។ ក្នុងការរៀបចំយុទ្ធសាស្រ្តរេដបូកជាតិមិនចាំបាច់រៀប រាប់នូវព័ត៌មានលំអិតនោះទេ យើងគ្រាន់តែរៀបចំក្នុងទម្រង់ជាយុទ្ធសាស្រ្តប៉ុណ្ណោះ។ ចំពោះព័ត៌មានលម្អិតមានបញ្ជាក់នៅក្នុងឯកសារ FREL/REL និងNFMS។

<u>**លោក ទ្បេង ជីវិន៖**</u> យើងគួរតែបញ្ជាក់ទិន្នន័យដែល ចាស់ៗ និងទិន្ន័យចុងក្រោយអោយច្បាស់។ បច្ចុប្បន្នយើងមានទិន្នន័យគម្របព្រៃឆ្នាំ២០១០ គឺជាទិន្នន័យចុងក្រោយគេរបស់ប្រទេសកម្ពុជា បច្ចុប្បន្នយើងកំពុងធ្វើការបកស្រាយគម្របព្រៃឆ្នាំ២០១៤/២០១៥។ នៅក្នុងការចចារេដបូក គេធ្វើការចាត់ថ្នាក់ជា បី Tires ប្រទេស

នីមួយៗអាចជ្រើសរើសយក Tire ក្នុងកម្រិតណាមួយមកអនុវត្តបាន។ ចំពោះ Tire 2 តម្រូវអោយប្រើប្រាស់ទិន្នន័យចុងក្រោយគេដែលប្រទេសនីមួយៗមាន។ សម្រាប់ការអោយនិយមន័យព្រៃឈើ យើងនិងរៀបចំនិយមន័យព្រៃឈើមួយទៀតសម្រាប់អនុវត្តនៅក្នុងយន្តការរេបូក និយមន័យមានលក្ខណៈស្រដៀងគ្នានិងនិមយន័យដែលបានកំពុងប្រើប្រាស់ក្នុងកម្មវិធីព្រៃឈើជាតិ តែមិនបានរាប់បញ្ចូល ព្រៃកៅស៊ូដាំ និងដូងប្រេងចូលជាព្រៃឈើឡើយ។ ជារួមដោយសារយន្តការរេដបូកជាយន្តការអន្តរជាតិដូចនេះ រាល់ការរៀបចំ និងវាយតម្លៃនានាត្រូវបំពេញតាមតម្រូវការអន្តរជាតិ។

<u>**បទបង្ហាញ ស្តីពី ការរៀបចំក្រុមពិភាក្សា លើ ទំហំ (Scope), វិសាលភាព (Scale) និងបុព្វហេតុដែលបណ្តាលអោយមានការបាត់បង់ព្រៃឈើ និងរេចរឹលព្រៃឈើ ដោយលោក ឈុន ឌីលុច**</u>

ក្រុមទី១៖ ក្រុមការងាររេដបូកម្ពុជាសម្របសម្រួលដោយលោក ឈុន ឌីលុច និងសមាជិកក្រុមម្នាក់

ក្រុមទី២៖ ក្រុមបច្ចេកទេសប្រព័ន្ធធានាសុវត្ថិភាពរេដបូក ក្រុមការងារយេនឌ័រ និង ក្រុមប្រឹក្សាយោបល់ សម្របសម្រួលដោយលោក ជា ណារ៉េត និងសមាជិកក្រុមម្នាក់

ក្រុមទី៣៖ ក្រុមបច្ចេកទេសលើការបែងចែកផលប្រយោជន៍ ក្រុមការងារយេនឌ័រ និង ក្រុមប្រឹក្សាយោបល់សម្របសម្រួលដោយលោក ហេង ហុង និងសមាជិកក្រុមម្នាក់

ក្រុមទី៤៖ ក្រុមបច្ចេកទេស MRV / FREL ក្រុមការងារយេនឌ័រ និងក្រុមប្រឹក្សាយោបល់សម្របសម្រួលដោយលោក ឡេង ជីវិន និងសមាជិកក្រុមម្នាក់។

អ្នកសម្របសម្រួលបានផ្តល់សំនួរគោលសម្រាប់កិច្ចពិភាក្សាដល់ក្រុមនីមួយៗដូចខាងក្រោម៖

<u>**ក្រុមពិភាក្សាប្រធានបទ ស្តីពី Scope និង Scale ក្នុងការអនុវត្តរេដបូកនៅប្រទេសកម្ពុជា**</u>

សំនួរគោល៖ តើយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិនឹងដោងស្រាយសកម្មភាពមួយណា? (១)ការបាត់បង់ព្រៃឈើ (២)ការរេចរឹលព្រៃឈើ (៣)ការគ្រប់គ្រប់គ្រងព្រៃឈើប្រកបដោយនិរន្តរភាព (៤)ការបង្កើនបរិមាណសន្និធិកាបូន (៥)អភិរក្សសន្និធិកាបូន? តើកម្ពុជាគួរអនុវត្តសកម្មភាពទាំងនេះនីកម្រិតជាតិ រឺថ្នាក់ក្រោមជាតិ រឺកម្រិតគម្រោ?

<u>**លទ្ធផលក្រុមពិភាក្សា ស្តីពី ការកំណត់ សកម្មភាពរេដបូក Scope និង Scale ក្នុងការអនុវត្តរេដបូកនៅប្រទេសកម្ពុជា**</u>

ក្រុមការងាររេដបូកកម្ពុជា៖

សម្របសម្រួលដោយលោក ឈុន ឌីលុច

សកម្មភាពរេដបូក	**ទំហំ/វិសាលភាព**
• យុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិ គួដោះស្រាយ <u>សកម្មភាព រេដបូកទាំង ៥</u> ប៉ុន្តែគួរ កំណត់	<u>**ទំហំ/វិសាលភាព៖**</u> ក្នុងការរៀបចំយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកគឺគិតនៅកម្រិតជាតិ ជំហាននៃការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិត្រូវធ្វើទៅតាមដំណាក់កាល និង

សកម្មភាពដែលជាអទិភាពដើម្បីដោះស្រាយជាដំបូង ដែលស្ថិតនៅក្នុងពេលវេលមួយជាក់លាក់ • <u>ការបាត់បង់ព្រៃឈើគួរដោះស្រាយមុនគេ</u> ហើយគួបញ្ជាក់ថាតើ នៅពេលណាដែលកម្ពុជានឹងដោះសកម្មភាពបន្ទាប់ទៀត នេះគួតែគូសបញ្ជាក់អោយច្បាស់នៅក្នុងយុទ្ធសាស្ត្រជាតិ។ • សកម្មភាពគួរដោះស្រាយ បន្ទាប់ពីការបាត់បង់ព្រៃឈើកម្ពុជាគួរដោះស្រាយ (១) ការថយចុះនៃព្រៃឈើ (២)ការបង្កើនបរិមាណកាបូនស្តុក និងការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើប្រកបដោយនិរន្តរភាព	ដោះស្រាយបុព្វហេតុនៃការបាត់បង់ព្រៃឈើ និងថយចុះនៃព្រៃឈើដែលបានកំណត់ជាអទិភាពនៅក្នុងយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិនេះ។

ក្រុមការងារបច្ចេកទេសប្រព័ន្ធធានាសុវត្ថិភាពរេដបូក៖
សម្របសម្រួល ដោយកញ្ញា តេង រិទ្ធីនី លោក យៀង ដូណាស់ និងលោក ជា ណារ៉េត

សកម្មភាពរបស់រេដបូក	**ទំហំ/វិសាលភាព៖**
ប្រទេសកម្ពុជាគួរដោះស្រាយ៖ ១. ការបាត់បង់ព្រៃឈើ ជាអាទិភាព ២. ការរេចរឹលព្រៃឈើ ដែលក្នុងនោះមានសកម្មភាពដូចជា៖ ការកាប់ឈើខុសច្បាប់, ការប្រើប្រាស់មិនមានផែនការគ្រប់គ្រងច្បាស់លាស់)	ប្រទេសកម្ពុជាគួរអនុវត្តសកម្មភាពរេដបូក ថ្នាក់ជាតិ (ទូទាំងប្រទេស) និងកំណត់សម្មភាពដែលអាទិភាព និងទីកន្លែងដែលនឹងអនុវត្តអោយបានច្បាស់លាស់ និងគួរអនុវត្តជាដំណាក់កាលៗ ជាពិសេសត្រូវកំណត់តំបន់ជាអាទិភាពណាមួយអនុវត្តមុនគេ។

ក្រុមការងារបច្ចេកទេស MRV៖
សម្របសម្រួលដោយ លោក ឡេង ជីវិន

សកម្មភាពរបស់រេដបូក	**ទំហំ/វិសាលភាព៖**
១. ដោះស្រាយការបាត់បង់ព្រៃឈើ	

២. សកម្មភាពបង្កើបបរិមាណការបូនស្តុក ប៉ុន្តែនៅក្នុងយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិគួរបញ្ជាក់ផងដែរថាកម្ពុជាមានសម្ថភាព និងទិន្នន័យប្រើប្រាស់គ្រប់គ្រាន់ក្នុងការគណនាការបំភាយចេញពីការរេចរឹលព្រៃឈើ នោះកម្ពុជានឹងអនុវត្តសកម្មភាពរេដបូកផ្សេងទៀត។	• ប្រទេសកម្ពុជាគួរអនុវត្តសកម្មភាពរេដបូកនៅកម្រិតថ្នាក់ជាតិ និងថ្នាក់ក្រោមជាតិ ប៉ុន្តែចំពោះថ្នាក់ក្រោមជាតិគួរអនុវត្តគោលនយោបាយ និងវិធាននៅថ្នាកក្រោមជាតិ និងទីតាំងណាមួយជាក់លាក់។ ផ្អែកលើបទពិសោធន៍កម្ពុជាអាចពង្រីកសក្តានុពលអនុវត្តថ្នាក់ជាតិ • ឧទាហរណ៍៖ វៀតណាម ផ្អែកលើការសម្រេចរបស់រដ្ឋាភិបាល ថ្នាក់ជាតិ និងថ្នាក់ក្រោមជាតិ ។ • ចំពោះថ្នាក់គម្រោងគួរតែពិចារណាដាក់បញ្ចូលជាមួយ ផែនការអភិវឌ្ឍន៍ថ្នាក់ជាតិ

ក្រុមការងារបច្ចេកទេសចែករំលែកផលប្រយជន៍៖
សម្របសម្រួលដោយ លោក ហេង ហុង

សកម្មភាពរបស់រេដបូក	**ទំហំ/វិសាលភាព៖**
១. ការបាត់បង់ព្រៃឈើ ២. ការរេចរឹលព្រៃឈើ ៣. ការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើប្រកបដោយនិរន្តភាព ៤. ការអភិរក្សព្រៃឈើ ៥. ការបង្កើនបរិមាណកាបូនស្តុកក្នុងវិសាលភាពព្រៃឈើ ៦. សិក្សាស្រាវជ្រាវ តាមដានវាយតម្លៃបម្រែបម្រួលឮគម្របព្រៃឈើ និងកាបូនស្តុក ៧. បង្កើនជីវភាពរបស់សហគមន៍មូលដ្ឋាន	ការអនុវត្តរេដបូកគួរ អនុវត្តកម្រិតថ្នាក់ជាតិ ប៉ុន្តែ គួរកំណត់ថាតើសកម្មភាពរេដបូកណាមួយគួរអនុវត្ត និងនៅទីកន្លែងណាពិតប្រាកដ។ ការអនុវត្តជាក់ស្តែងគួរចាប់ផ្តើមពីតំបន់មួយណាជាក់លាក់ មុនពង្រីកវិសាលភាពទូទាំងប្រទេស។

<u>សង្ខេបលទ្ធក្រុមពិភាក្សាទាំងបួន</u>

សកម្មភាពរបស់រេដបូក	**ទំហំ/វិសាលភាព៖**

• យុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិ គួរដោះស្រាយសកម្មភាព រេដបូកទាំង ៥ ប៉ុន្តែគួរ កំណត់សកម្មភាពដែលជាអទិភាពដើម្បីដោះស្រាយជាដំបូង ដែលស្ថិតនៅក្នុងពេលវេលាមួយជាក់លាក់។ • សកម្មភាពដែលយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូក គួរដោះស្រាយដំបូងគេ គឺ ការបាត់បង់ព្រៃឈើ និង សកម្មភាពបង្កើតបរិមាណកាបូនស្តុប តាមរយៈការស្តារព្រៃឈើ និងដាំឈើឡើងវិញ • នៅពេលដែលប្រទេសកម្ពុជាមានសមត្ថភាព បទពិសោធន៍ និងទិន្នន័យគ្រប់គ្រាន់ប្រទេសកម្ពុជានឹងឈានដល់ការអនុវត្តសកម្មភាព ការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើប្រកបដោយនិរន្តរភាព ការអភិរក្សកាបូនស្តុក និង ការរេចរឹលព្រៃឈើ	• ការអនុវត្តគួរអនុវត្តទូទាំងប្រទេស ដូចនេះ ហើយរាល់ការរៀបចំយុទ្ធសាស្ត្រជាតិរេដបូក ត្រូវរៀបចំថ្នាក់ជាតិ។ ប៉ុន្តែ • សម្រាប់ការអនុវត្ត គោលនយោបាយ និង វិធាន គួរតែអនុវត្តសាកល្បងថ្នាក់ក្រោមជាតិ មុនឈានដល់ការអនុវត្តថ្នាក់ជាតិ គឺត្រូវ កំណត់ទីកន្លែង និងពេលវេលាគោល នយោបាយ និងវិធាន នឹងអនុវត្តកន្លែង ណា។ ធ្វើរបៀបនេះគឺ ដើម្បីទាញយកបទ ពិសោធន៍ បញ្ហាប្រឈម និងភាពងាយស្រួល ដើម្បីឈានដល់ការអនុវត្តទូទាំងប្រទេសនាពេលអនាគត។

<u>**សំនួរ និងចម្លើយរបស់អ្នកចូលរួម៖**</u>

<u>**លោក អ៊ុយ កាម៉ាល់៖**</u> តើមានគោលការណ៍ និង Parameters អ្វីខ្លះក្នុងការកំណត់សកម្មភាព ទំហំ និង វិសាលភាពក្នុងការអនុវត្តរេបូក (សមត្ថភាពក្នុងការត្រួតពិនិត្យ ធនធានមនុស្ស ហិរញ្ញប្បទាន និង គោលនយោបាយ)?ទាំងនេះអាចឈានដល់ការសម្រេចចិត្ត។ ប្រទេសកម្ពុជាអាចអនុវត្តសកម្មភាពរេដបូកទាំងប្រាំតែគួរអនុវត្តដោយដំណាក់កាលៗ ក៏ប៉ុន្តែគួរតែកំណត់ថាសកម្មភាពណាគួរអនុវត្តមុនគេក្នុងផែនការរយៈពេលខ្លី ឬវែង។

លោក ហេង ហុង៖ ចំពោះការប្រើប្រាស់ទិន្នន័យគម្របព្រៃឈើ មានភាពខុសគ្នារវាងទិន្នន័យរបស់រដ្ឋាភិបាល និងទិន្នន័យរបស់អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល តើដោះស្រាយដោយរបៀបណា? តើគួរប្រើប្រាស់ទិន្នន័យណា មួយ?

លោក Joel Scriven៖ ចំពោះវិធីសាស្ត្រនៅក្នុងការធ្វើសារពើភណ្ឌព្រៃឈើថ្នាក់ជាតិ ការប្រើ Gain-Loss អាចធ្វើទៅបានដោយប្រើទិន្នន័យមិនលំអៀង និងEmission Factor។ នៅក្នុងកិច្ចពិភាក្សាពីវិធីសាស្រផ្សេ

ងៗគ្នានៃ IPCC ប្រទេស Annex I មានការគាំទ្រអោយប្រើ Stock-Different វាមានការលំបាកនៅក្នុងការអនុវត្ត។

លោក Bruno Hugel ៖ ចំពោះ Scope ទោះបីប្រទេសនីមួយៗចាប់ផ្តើមពីការដោះស្រាយ ការបាត់បង់ព្រៃឈើ និងបង្កើនសមត្ថភាពដោះស្រាយការរេចរឹលនៃព្រៃឈើ ក៏ប៉ុន្តែប្រទេសនីមួយៗគួរកំណត់ថាតើ សកម្មភាពនៃការបាត់បង់ព្រៃឈើណាដែលសំខាន់គួររួមបញ្ចូល។ ការបង្កើនបរិមាណកាបូនស្តុក តាមរយៈការស្តារព្រៃឈើ និងដាំឈើឡើងវិញ ប្រហែលជាមានសារៈសំខាន់សម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា ព្រោះថាមិនចាំបាច់ទាមទាការងារបច្ចេកទេសច្រើនទេ។ទោះបីយ៉ាងណា វាជាកាល្អដែលយើងគួរចាប់ផ្តើមពីសកម្មភាពតូចៗមុននឹងឈានដល់ការពង្រីកវិសាលភាពនាពេលអនាគត។ រេដបូកគួរតែចាប់ផ្តើមពីការដោះស្រាយការបាត់បង់ព្រៃឈើជាមុន បន្ទាប់មកកំណត់ពីទំហំថាតើការបាត់បង់ព្រៃឈើកើតចេញពីកន្លែងណា និងមានទំហំប៉ុន្មាន។

ថ្ងៃទី២៖ ថ្ងៃទី២១ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៥

<u>បទបង្ហាញ ស្តីពី សេចក្តីព្រាងយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិ(ជំពូកទី១ - ជំពូកទី៤) ដោយ លោក ឈុន ឌីលុច និងក្រុមការងារទីប្រឹក្សាបច្ចេកទេសនឹងបង្ហាញព័ត៌មានលំអិតនៃជំពូកនីមួយៗ (ជំពូកទី៥ ដល់ទី៩) នៃយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិ៖ (សូមជូនភ្ជាប់បទបង្ហាញនៅក្នុង ឧបសម្ព័ន្ធទី III)</u>

- ការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញប្បទានរេដបូកជាតិ
- ប្រព័ន្ធព័ត៌មានស្តីពី ប្រព័ន្ធធានាសុវត្ថិភាពរេដបូក
- កម្រិតបំភាយយោងព្រៃឈើ
- ប្រព័ន្ធត្រួតពិនិត្យព្រៃឈើជាតិ
- ការរៀបចំស្ថាប័ននៅក្នុងការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិ

<u>សំនួរ និងចម្លើយរបស់អ្នកចូលរួម៖</u>

<u>លោក វ៉ា មឿន</u>៖ សហគមន៍ព្រៃឈើបានចំណាយធនធានជាច្រើនក្នុងការធ្វើសារពើភណ្ឌធនធាននៅក្នុងព្រៃរបស់ពួកគេ តើនៅក្នុងការរៀបចំ សារពើភណ្ឌថ្នាក់ជាតិបានប្រើនូវទិន្នទាំនោះដែរទេ?

<u>លោក អ៊ុយ កាម៉ាល់</u>៖ ក្រសួងបរិស្ថានបានរៀបចំ រចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់គ្រងថ្មី។ យោងតាមអនុក្រឹត្យលេខ ៥៩ ស្តីពីការរៀបចំ និងប្រព្រឹត្តទៅរបស់ក្រសួងបរិស្ថាន ការរៀបចំថ្មីនេះ បាននិរាករណ៍នូវ ក្រុមប្រឹក្សាអភិវឌ្ឍន៍បៃតង ក្រុមប្រឹក្សាជាតិស្តីពីការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ជីវសុវត្ថិភាព និងជីវចម្រុះ។

<u>លោក សៅ រ៉ារី៖</u> ចំពោះការធ្វើសារពើភណ្ឌ ទាក់ទងទៅនឹងការចុះបញ្ជីដីធ្លី។ សារាចររបស់រដ្ឋាភិបាលតម្រូវអោយស្ថាប័នទាំងអស់ធ្វើសារពើភណ្ឌ និងស្នើសុំចុះបញ្ជី ក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់បានទទួលសំណើសុំចុះបញ្ជីដីធ្លីជាបណ្តើៗពីក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ និងក្រសួងបរិស្ថាន ក្នុងការចុះបញ្ជីអចលនទ្រព្យដែលមាននៅក្នុងបញ្ជីសារពើភណ្ឌរបស់ក្រសួងទាំងពីរនោះ ។ ជាការចុះបញ្ជីសុរិយោដីនាពេលបច្ចុប្បន្នក្រសួងកំពុងរៀបចំប្រព័ន្ធព័ត៌មានដីធ្លី វានឹងមានសារៈសំខាន់ណាស់សម្រាប់ជាតិ។

<u>លោក សុខ ពិសិដ្ឋ៖</u> ក្នុងការរៀបចំ និងការគ្រប់គ្រងមូលនិធិរេដបូក និងការរៀបចំស្ថាប័នរេដបូក គួរតែរៀនសូត្របទពិសោធន៍ដែលទទួលបានពីកម្មវិធីវិមជ្ឈការ និងសហវិមជ្ឈការ។

<u>លោក ឡេង ជីវិន៖</u> ចំពោះទិន្នន័យសារពើភណ្ឌព្រៃឈើដែលប្រមូលដោយសហគមន៍ព្រៃឈើ គឺរដ្ឋបាលព្រៃឈើបានយកមកប្រើប្រាស់ដើម្បីកសាងសារពើភណ្ឌជាតិ យើងក៏បានធ្វើការវាយតម្លៃលើសុក្រឹត្យភាពលើទិន្នន័យទាំងនោះដែរ។

<u>លោក សៅ រ៉ារី៖</u> បច្ចុប្បន្នប្រទេសកម្ពុជាមានប្រព័ន្ធចុះបញ្ជីដីច្បាស់លាស់ ទី១ គឺចុះបញ្ជីដីដោយដុំ និងទី២ ចុះបញ្ជីដីដោយប្រព័ន្ធ ប៉ុន្តែទម្រង់ការនៃកាចុះបញ្ជីដីមានបែបបទខុសៗគ្នា ដូចជា ដំណើការការចុះបញ្ជីដីធ្លីជនជាតិដើមភាគតិចដោយប្រើប្រាស់ថវិការរដ្ឋ។

<u>លោក អ៊ុយ កាម៉ាល់៖</u> ការអនុវត្តរេដបូកនឹងមានហានីភ័យខ្ពស់ ប្រសិនបើមិនមានប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងដីធ្លីអោយមានភាពច្បាស់លាស់។ ចំពោះសកម្មភាពចុះបញ្ជីដីវិញ គឺស្ថិតនៅក្នុងដំណាក់កាលចាប់ផ្តើមនៅឡើយ នេះយើអាចនិយាយបានថារេដបូកនៅមានហានីភ័យខ្ពស់។ នៅក្នុងយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិ គួរដោះស្រាយការគ្រប់គ្រង និងរៀបចំផែនការប្រើប្រាស់ដីធ្លី និងការចុះបញ្ជីដីជាអទិភាពសម្រាប់រេដបូក។

<u>ឯកឧត្តម ជាម ប៉េអោះ</u> យុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិ គឺជាបរិបទថ្មីសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា ដូចនេះវាគួរធ្វើយ៉ាងណាអោយស្របតាមគោលនយោបាយ និងច្បាប់របស់ប្រទេសកម្ពុជាទាំងថ្នាក់ក្រោមជាតិ និងថ្នាក់ជាតិ។ ចំពោះកម្មវិធី NCDD នៅក្នុងការប្រើថវិកាជាតិ នឹងគាំទ្រដល់ ថវិកាគាំទ្រខេត្ត ឃុំ ស្រុក វិស័យពាក់ព័ន្ធថ្នាក់ខេត្ត និង គាំទ្រថ្នាក់ជាតិដើម្បីចុះពង្រឹងថ្នាក់ខេត្ត។ យុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិបានលើកពីប្រពភថវិកាពី ឯកជន រដ្ឋ និងម្ចាស់ជំនួយ តែមិនបានបង្ហាញពីការចូលរួមពីអាជ្ញាធរដែលដី ។ គណៈអភិបាលខេត្តជាប្រធានគណៈកម្មការក្នុងដំណើរចុះបញ្ជីដីធ្លី និងបែងចែកដី ដែលមានស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធជាអ្នកចូលរួម។ សម្រាប់ការរៀបចំស្ថាប័នក្នុងការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិ ត្រូវតែមានគណៈកម្មការថ្នាក់ជាតិ គឺនៅកម្រិតរដ្ឋមន្ត្រី នេះជាចំណុចសំខាន់ឈានដល់ការអនុវត្តរេដបូកបានជោគជ័យ និងគូសបញ្ជាក់ពីយន្តការកសាងសមត្ថភាពសម្រាប់អនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិនេះ។

<u>កញ្ញា តេង រិទ្ធីនីៈ</u> គួរតែមានផែនការប្រើប្រាស់ដីច្បាស់ ហើយមានការឯកភាពពីស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ ទើបអាចឈាន ដល់កាដោះស្រាយការបាត់បង់ និងថយចុះនៃព្រៃឈើបាន។ ចំពោះប្រព័ន្ធធានាសុវត្ថិភាព ដែលទាក់ទងនឹងជន ជាតិដើមភាគតិច និងសហគមន៍មូលដ្ឋាន នៅក្នុងយុទ្ធសាស្ត្រជាតិមិនបានបញ្ជាក់ពីរបៀបរៀបចំ និងគោល ការណ៍ណែនាំFPIC? ចំពោះការបណ្តេញចេញដោយគ្មានការស្មគ្រ័ចិត្ត ចុះបើតំបន់នេះជនជាតិដើមភាគតិច រស់នីវាប់រយឆ្នាំ ហើយបច្ចុប្បន្នវាមានតម្លៃសម្រាប់ការអភិរក្ស តើត្រូវធ្វើការបណ្តេញសហគមន៍ដែរឬទេ? តើការ ចូលរួមដោយមានប្រសិទ្ធភាពនឹងធ្វើដោយរបៀបណា វាចាំបាច់គួរមានគោលការណ៍ណែនាំឬរឺទេ?

<u>ក្រុមពិភាក្សាប្រធានបទ ស្តីពី បុព្វហេតុដែលបណ្តាលអោយមានការបាត់បង់ព្រៃឈើ និងរេចរឹលព្រៃឈើនៅក្នុង ប្រទេសកម្ពុជា និងគោលនយោបាយ និងវិធាននៅក្នុងដោះស្រាយនូវបុព្វហេតុទាំងនេះ</u>

បុព្វហេតុដែលបណ្តាលអោយមានការបាត់បង់ព្រៃឈើ និងរេចរឹលព្រៃឈើ

<u>សំនួរគោល</u>៖ ផ្អែកលើបុព្វហេតុនៃការបាត់បង់ និងរេចរឹលព្រៃឈើដែលបានកំណត់នៅក្នុងឯកសារពាក់ព័ន្ធជាតិ (ឧ. កម្មវិធីព្រៃឈើជាតិ (២០១០-២០២៩), ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រគ្រប់គ្រងតំបន់ការពារធម្មជាតិ, ក្របខណ្ឌផែនការយុទ្ធសាស្ត្រសម្រាប់ផលផល, ផែនទីបង្ហាញផ្លូវរេដបូកជាតិ...) តើបុព្វហេតុដែលបណ្តាលអោយមានការបាត់បង់ព្រៃឈើ និងរេចរឹលព្រៃឈើអ្វីដែលយើងយកមកដោះស្រាយនៅក្នុងយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិ? តើនៅក្នុងរយៈពេលខ្លី ពេលមធ្យម និងរយៈពេលវែង (ឧ. តាមរយៈជំហានៗ?) គួរតែមានបន្ថែមបុព្វហេតុដែលបណ្តាលអោយមានការបាត់បង់ព្រៃឈើ និងរេចរឹលព្រៃឈើត្រូវរៀបចំ ឬសិក្សាបន្ថែមទៀត ដើម្បីបន្ថែមទៅលើ ឬ ធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពបុព្វហេតុដែលបណ្តាលអោយមានការបាត់បង់ព្រៃឈើ និងរេចរឹលព្រៃឈើ ដែលបានកំណត់នៅក្នុងគោលនយោបាយ និងវិធានដែលមានស្រាប់?

គោលនយោបាយ និងវិធាន

<u>សំនួរគោលៈ</u>ផ្អែកលើបុព្វហេតុដែលបណ្តាលអោយមានការបាត់បង់ព្រៃឈើ និងរេចរឹលព្រៃឈើដែលនឹងដោះស្រាយ ថាតើគោលនយោបាយ និងវិធានដែលមានស្រាប់នៅក្នុង(ឧ. កម្មវិធីព្រៃឈើជាតិ (២០១០-២០២៩), ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រគ្រប់គ្រងតំបន់ការពារ, ក្របខណ្ឌផែនការយុទ្ធសាស្ត្រសម្រាប់ផលផល, ផែនទបង្ហាញផ្លូវរេដបូកជាតិ...) ដែលបានស្នើឡើងនឹងយកមកដោះស្រាយឬទេ? តើគោលនយោបាយ និងវិធានគ្រប់គ្រាន់ ឬគោលនយោបាយ និងវិធានដែលមានស្រាប់អាចពង្រឹងតាមរយៈយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិតាមរបៀបណា? តើនឹងត្រូវការគោលនយោបាយ និងវិធានបន្ថែមទៀតទេ? ប្រសិនបើត្រូវការតើគោលនយោបាយ និងវិធានអ្វីខ្លះ?

លទ្ធផលក្រុមពិភាក្សា ស្តីពី ការកំណត់ និងស្នើឡើងនូវចលករដែលបណ្តាលអោយមានការបាត់បង់ និងថយចុះនៃព្រៃឈើ និងគោលនយោបាយ និងវិធានក្នុងការដោះស្រាយចលករទាំងនេះ

ក្រុមការងារបច្ចេកទេស MRV៖

បង្ហាញដោយ៖ សេង លាង

ចលករដែលបណ្តាលអោយមានការបាត់បង់ និងរេចរឹលព្រៃឈើ	សកម្មភាព គោលនយោបាយ និងវិធានក្នុងការដោះស្រាយចលករទាំងនេះ
ចំណាត់អទិភាពក្នុងការដោះស្រាយ៖ ១. សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមកិច្ច ២. ការរុករានដីព្រៃយកដីធ្វើកសិកម្ម ៣. ការកាប់ឈើខុសច្បាប់ ៤. ភ្លើងឆេះព្រៃ ៦. អាជីវកម្មយករ៉ែ (ប៉ុន្តែការរុករករ៉ែមិនប៉ះពាល់ដល់ព្រៃឈើច្រើនទ)	**ក្រសួងកសិកម្ម/រដ្ឋបាលព្រៃឈើ**: • ច្បាប់ស្តីពីព្រៃឈើ • អនុក្រឹត្យពាក់ព័ន្ធ • គោលនយោបាយព្រៃឈើជាតិ • កម្មវិធីព្រៃឈើជាតិ • ផែនទីបង្ហាញផ្លូវរេដបូកជាតិ **ក្រសួងកសិកម្ម/ រដ្ឋបាលជលផល**: • ច្បាប់ស្តីពីជលផល • អនុក្រឹត្យពាក់ព័ន្ធ • ផែនការយុទ្ធគ្រប់គ្រងវិស័យជលផល **ក្រសួងបរិស្ថាន/GDANCP**: • ច្បាប់ស្តីពីកិច្ចការពាបរិស្ថាន និងគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ • ច្បាប់ស្តីពីតំបន់ការពារធម្មជាតិ • ព្រះរាជក្រិត្យឆ្នាំ១៩៩៣ ស្តីពីការបង្កើតតំបន់ការពារធម្មជាតិ • ពង្រាងផែនការយុទ្ធសាស្រ្តគ្រប់គ្រងតំបន់ការពារធម្មជាតិ • ផែនការយុទ្ធសាស្រ្តជាតិស្តីពីស្តីពីការប្រែប្រួលអាកាសធាតុកម្ពុជា **MLUMPC**: • ច្បាប់ភូមិបាលឆ្នាំ២០០១ • អនុក្រឹត្យពាក់ព័ន្ធ • គោលនយោបាយស្តីពីសេចក្តីព្រាងទូលំទូលាយ

	• គោលនយោបាយស្តីពីសិទ្ធប្រើប្រាស់ដីធ្លីរបស់ជនជាតិដើមភាគតិច • សារាចរណែនាំការចុះបញ្ជីដីរដ្ឋ • ផែនការប្រើប្រាស់ដីឃុំ/សង្កាត់ **ក្រសួងរ៉ែ និងថាមពល** • ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រង និងធ្វើអាជីវកម្មរ៉ែ • ពង្រឹងយុទ្ធសាស្រ្ត គោលនយោបាយតាមរបៀបណា • យន្តការដែលមានស្រាប់ • បង្កើន និងកសាងសមត្ថភាពអ្នកពាក់ព័ន្ធ • កសាង និងពង្រឹងសមត្ថភាពផ្នែកបច្ចេកទេសសម្រាប់រយៈពេលខ្លី/វែង **ក្រសួងមហាផ្ទៃ/ អាជ្ញាធរដែនដី** • ច្បាប់គ្រប់គ្រងរដ្ឋបាល រាជធានី ខេត្ត ក្រុង (គណកម្មការគ្រប់គ្រង អភិបាលខេត្តជាប្រធាន)

ក្រុមការងារបច្ចេកទេសប្រព័ន្ធធានាសុវត្ថិភាពរេដបូកៈ
បង្ហាញដោយៈ យាង ដូណាល់

ចលករដែលបណ្តាលអោយមានការបាត់បង់ និងរេចរឹលព្រៃឈើ	សកម្មភាព គោលនយោបាយ និងវិធានក្នុងការដោះស្រាយចលករទាំងនេះ
បុព្វហេតុផ្ទាល់ៈ • ដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមកិច្ច • ការរុករានដីព្រៃយកដីធ្វើកសិកម្ម • ភ្លើងឆេះព្រៃ • ជីកយករ៉ែ • ការកាប់ឈើខុសច្បាប់(ឈើមានតម្លៃ) **បុព្វហេតុប្រយោលៈ** • ការអនុវត្តច្បាប់មានកម្រិត • ភាពក្រីក្រ • កំណើនប្រជាជន	• កម្មវិធីព្រៃឈើជាតិ • ច្បាប់ EIA (ពង្រាង) អន្តរក្រសួង(សម្រាលផលប៉ះពាល់ឲ្យតិចបំផុត) • ច្បាប់គ្រប់គ្រងតំបន់ការពារធម្មជាតិ • យុទ្ធសាស្រ្តគ្រប់គ្រងតំបន់ការពារធម្មជាតិ (ពង្រាង) • គោលនយាបាយជាតិស្តីពីជលផល • ច្បាប់ ស្តីពីជលផល • ច្បាប់ ស្តីពីព្រៃឈើ • ផែនការយុទ្ធសាស្រ្តវិស័យជលផល • អនុក្រឹត្យស្តីពការកំណត់ព្រៃលិចទឹក

• ការអភិវឌ្ឍន៍ហេដ្ឋារចនាសម្ពន្ធ័(ផ្លូវភូមិ មន្ទីពេទ្យ) • តម្រូវការឈើក្រៅស្រុក/ក្នុងស្រុក • វារីអគ្គិសនី • ខ្វះការគ្រប់គ្រង មិនមានផែនការគ្រប់គ្រង (ដកហូត) • ខ្វះការកំណត់ព្រំប្រទល់តំបន់ព្រៃ • តម្រូវការអុស ធ្យូង • ខ្វះការចូលរួមពីអ្នកពាក់ពន្ធ័ • ខ្វះការគ្រប់គ្រង មិនមានផែនការគ្រប់គ្រង (ដកហូត និងជម្រុញការគ្រប់គ្រង) • ខ្វះការកំណត់ព្រំប្រទល់តំបន់ព្រៃ(ជម្រុញការកំណត់ព្រំ ផ្សព្វផ្សាយ) • តម្រូវការអុស ធ្យូង (ជីវឧស្ម័ន ចង្ក្រានសន្សំអុស ធ្យូងអនាម័យ) • ខ្វះការចូលរួមពីអ្នកពាក់ពន្ធ័ (ផ្សព្វផ្សាយ លើកទឹកចិត្ត)	• អនុក្រឹត្យស្តីពីគោលការណ៍ណែនាំពីការបង្កើតរំសាយតំបន់គ្រប់គ្រងជលផល • អនុក្រឹត្យបង្កើតសហគមន៍ព្រៃឈើ • ការអនុវត្តច្បាប់មានកម្រិត(ពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ និងអភិបាលកិច្ចល្អ) • ភាពក្រីក្រ(បង្កើតមុខរបរ) • សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច/សង្គមកិច្ច(ពង្រឹងការត្រួតពិនិត្យEIA តាមដានការអនុវត្ត) • កំណើនប្រជាជន(ផែនការប្រើប្រាស់ដី) • ការអភិវឌ្ឍន៍ហេដ្ឋារចនាសម្ពន្ធ័(EIA និងការប្រើប្រាស់ដី) • តម្រូវការឈើក្រៅស្រុក/ក្នុងស្រុក(ពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់) • ភ្លើងឆេះព្រៃ(ផ្លូវភ្លើង ផ្សព្វផ្សាយ) • វារីអគ្គិសនី(EIA) • អាជីវកម្មរ៉ែ(EIA)

ចំណាត់អទិភាពក្នុងការដោះស្រាយ៖

I)ការបាត់បង់ព្រៃឈើ៖

- រាជរដ្ឋាភិបាលត្រូវបញ្ឈប់ផ្តល់សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច
- ទប់ស្កាត់ការកាប់រានដីព្រៃខុសច្បាប់ធ្វើកម្មសិទ្ធិ

II) ការរេចរឹលព្រៃឈើ៖

- ទប់ស្កាត់ការកាប់ព្រៃឈើខុសច្បាប់
- ត្រូវដកហូតព្រៃឈើតាមបច្ចេកទេស
- បង្កើនប្រសិទ្ធិភាពគ្រប់គ្រងតាមរយៈសហគមន៍ព្រៃឈើ

III) ការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើដោយនិរន្តភាព៖

- បង្កើតសហគមន៍ព្រៃឈើ សហគមន៍តំបន់ការពារធម្មជាតិ និងសហគមន៍នេសាទ
- ពង្រឹងការអនុវត្តន៍ច្បាប់

IV) ការអភិរក្ស៖

- ពង្រឹងការគ្រប់គ្រងតំបន់ការពារធម្មជាតិ ព្រៃការពារ និងព្រៃលិចទឹក
- ពង្រឹងសមត្ថភាពគ្រប់គ្រងរបស់សហគមន៍លើការអភិរក្ស

V) បង្កើនបរិមាណកាបូនស្តុកក្នុងវិសាលភាពព្រៃឈើៈ ▪ បង្កើនការគ្រប់គ្រង និងការដាំដុះព្រៃក្នុងតំបន់សហគមន៍ និងព្រៃវិចរឹល <u>មិនត្រឹមតែដោះស្រាយបញ្ហាបាត់បង់ព្រៃឈើទេ៖</u> • ដីកសិកម្ម(ផែនការប្រើប្រាស់ដី) • សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច • ជួយលើកតម្កើនជីវភាពប្រជាជន ដែលពឹងអាស្រ័យលើធនធានធម្មជាតិ • ទប់ស្កាត់ចំណូលស្រុកខុសច្បាប់(ប្រជាជនពីក្រៅ) • គួរតែចាប់ផ្តើមធ្វើរាល់សកម្មភាពខាងលើចាប់ពីពេលនេះតទៅ (ដោយសារតែការកាប់បំផ្លាញចេះតែបន្តមាននិងកើនឡើងជាគំហុក ហើយទិន្នន័យចាស់មានស្រាប់អាចមកប្រើបានជាបណ្តោះអាសន្ន)។ • ត្រូវតែអនុវត្តន៍ចាប់ពីថ្នាក់ក្រោមជាតិមុននឹងចាប់ផ្តើមអនុវត្តនៅថ្នាក់ជាតិ (ដើម្បីទាញយកបទពិសោធន៍ បញ្ហាប្រឈមនិងភាពងាយស្រួល)

ក្រុមការងារបច្ចេកទេសចែករំលែកផលប្រយោជន៍៖

បង្ហាញដោយ៖ ចាន់ សុភាព

ចលករដែលបណ្តាលអោយមានការបាត់បង់ និងរេចរឹលព្រៃឈើ	**សកម្មភាព គោលនយោបាយ និងវិធានក្នុងការដោះស្រាយចលករទាំងនេះ**
ចំណាត់អទិភាពក្នុងការដោះស្រាយ៖ ១. ការផ្តល់សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច ២. ការរុករានដីព្រៃខុសច្បាប់ធ្វើកសិកម្ម និងលំនៅដ្ឋាន ៣. ការផ្តល់សម្បទានដីសង្គមកិច្ច ៤. ការធ្វើវាំរីអគ្គិសនី ៥. ការធ្វើអាជីវកម្មរ៉ែ	**ការបាត់បង់ខាងលើនេះត្រូវតែ៖** ១. សិក្សាបន្ថែមនិងគ្រប់គ្រងទិន្នន័យ និងធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពច្បាស់លាស់ ២. ត្រូវផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មាន និងបង្ហាញទិន្នន័យបច្ចុប្បន្នភាពនៃការបាត់បង់ព្រៃឈើជាសាធារណៈ
ដំណោះស្រាយ៖ **ការផ្តល់ដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ច៖** ១. មានផែនការណ៍គ្រប់គ្រងដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ចច្បាស់លាស់ ២. ត្រូវសិក្សាវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន(EI A)អោយបានច្បាស់លាស់ ដោយមានការចូលរួមនឹងទទួល ខុសត្រូវពីអ្នកពាក់ព័ន្ធ	

៣. តាមដានផលប៉ះពាល់នៃការអនុវត្តអោយបានត្រឹមត្រូវ លើការអនុវត្តដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ច ៤. ពង្រឹងអភិបាលកិច្ច(ដីធ្លី) ៥. ពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ពាក់ព័ន្ធ

ក្រុមការងារបច្ចេកទេសអនុវត្តគំរូ៖
បង្ហាញដោយ៖

ចលករដែលបណ្ដាលអោយមានការបាត់បង់ និងរេចរឹលព្រៃឈើ	**សកម្មភាព គោលនយោបាយ និងវិធានក្នុងការដោះស្រាយចលករទាំងនេះ**
ចំណាត់អទិភាពក្នុងការដោះស្រាយ៖ ១. រដ្ឋាភិបាលសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចក្នុងកម្រិតខ្ពស់ ២. រដ្ឋាភិបាលសម្បទានដីសង្គមកិច្ច ៣. ការទន្ទ្រានយកដីខុសច្បាប់ ៤. ការសង់ទំនប់វារីអគ្គិសនី ការរុករករ៉ែ ៥. គ្មានផែនទី និងការចុះបញ្ជីដីធ្លីមិនច្បាស់លាស់ ៦. ការសាងសង់ផ្លូវ ៧. ការកាប់ឈើខុសច្បាប់(ការរាន) ៨. ភ្លើងឆេះព្រៃ ៩. ការអនុវត្តច្បាប់នៅមានកំរិត • ការសាងសង់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរដ្ឋបាល (យោធា...) • ទីផ្សារឈើ	• ពង្រឹងគោលនយោបាយដែលមានស្រាប់(NFP អនុក្រឹត្យដីសម្បទាន CF, PA Law,....) • ការតាមដានអនុវត្តច្បាប់ (M&E) • ការបង្កើត CF & CPAនិងCFi • រៀបចំផែនទីប្រើប្រាស់ដីធ្លីច្បាស់លាស់ (អន្តរក្រសួង) • FLEGT (ប្រភពឈើ Certificate • ពង្រឹងការអនុវត្ត EIA

<u>សង្ខេបលទ្ធក្រុមពិភាក្សាទាំងបួន</u>

ចលករដែលបណ្ដាលអោយមានការបាត់បង់ និងរេចរឹលព្រៃឈើ	**សកម្មភាព គោលនយោបាយ និងវិធានក្នុងការដោះស្រាយចលករទាំងនេះ**
<u>ការបាត់បង់ព្រៃឈើ៖</u> • ការបម្លែងដីព្រៃទៅជាដីមិនមែនព្រៃ	

សម្រាប់ដាំណាំឧស្សាហកម្មខ្នាតធំ និងមធ្យម តាមរយៈសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច ការរុករករ៉ែ និង ការសាងសង់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ • ការបំលែងដីព្រៃទៅជាដីមិនមែនព្រៃខ្នាតតូច សម្រាប់លំនៅដ្ឋាន ដីកសិកម្មគ្រួសារ និងតំបន់អភិវឌ្ឍន៍ខ្នាតតូច តាមរយៈសម្បទានដីសង្គមកិច្ច • ការកាប់រាន ឈូសឆាយ និងទន្ទ្រានយកដីព្រៃខុសច្បាប់ **<u>ការរេចរឹលព្រៃឈើ៖</u>** • ការកាន់ឈើខុសច្បាប់ • ភ្លើងឆេះព្រៃ • ការប្រមូលឈើថាមពលដោយគ្មាននិរន្តរភាព **<u>បុព្វហេតុប្រយោលដែលបណ្តាលអោយមានការបាត់បង់ព្រៃឈើ និងការរេចរឹលព្រៃឈើ៖</u>** • ការអនុវត្តច្បាប់មានកម្រិត • ភាពក្រីក្រ • កំណើនប្រជាជន • ការអភិវឌ្ឍន៍ហេដ្ឋារចនាសម្ពន្ធ័(ផ្លូវ ភូមិ មន្ទីពេទ្យ...) • តម្រូវការឈើក្រៅស្រុក/ក្នុងស្រុក	• ពង្រឹងគោលនយោបាយគ្រប់គ្រងក្នុងវិស័យព្រៃឈើ និងដីព្រៃដែលមានស្រាប់ដើម្បីធានាថា គោលនយោបាយទាំងនេះអាចសម្រេចតាមគោលដៅ ដូចជា៖ NFP(2009-2019), SPFF និងPASP។ • ពង្រឹងគោលនយោបាយដីធ្លីក្រៅពីវិស័យព្រៃឈើ៖ ក. ពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ EIA ខ. ពង្រឹងការអនុវត្តអនុក្រឹត្យ ELC នឹងSLC គ. ពង្រឹងការអនុវត្តអភិបាលកិច្ចព្រៃឈើ និងការអនុវត្តច្បាប់ ឃ. ពង្រឹងការអនុវត្ត ង. ធ្វើអោយប្រសើរទាំងការអនុវត្ត និងរៀបចំគោលនយោបាយផែនការប្រើប្រាស់ដីធ្លីថ្នាក់ក្រោមជាតិ។

• ខ្វះការគ្រប់គ្រង មិនមានផែនការគ្រប់គ្រង(ដកហូត)ឈើប្រកបដោយនិរន្តរភាព • ខ្វះការកំណត់ព្រំប្រទល់តំបន់ដីព្រៃ • តម្រូវការអុស ធ្យូង • ខ្វះការចូលរួមពីអ្នកពាក់ពន្ធ័ • ខ្វះការគ្រប់គ្រង មិនមានផែនការគ្រប់គ្រង(ដកហូត)(ជម្រុញការគ្រប់គ្រង) • ខ្វះការកំណត់ព្រំប្រទល់តំបន់ដីព្រៃ(ជម្រុញការកំណត់ព្រំ ផ្សព្វផ្សាយ) • តម្រូវការអុស ធ្យូង(ជីវឧស្មន័ ចង្ក្រានសន្សំអុស ធ្យូងអនាម័យ) • ខ្វះការចូលរួមពីអ្នកពាក់ពន្ធ័(ផ្សព្វផ្សាយលើកទឹកចិត្ត)	

លោក ជុំ សុវណ្ណីៈ

- ស្ថាប័នរាជរដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេសកម្ពុជាធ្លាប់មានបទពិសោធន៍នៅក្នុងការរៀបចំយុទ្ធសាស្រ្ត និងកម្មវិធីជាតិ ជាច្រើន ដូចជា កម្មវិធីព្រៃឈើជាតិ(2010-2029) ផែនការយុទ្ធសាស្រ្តគ្រប់គ្រងវិស័យជលផល និងផែនការយុទ្ធសាស្រ្តប្រែប្រួលអាកាសធាតុ។ ប៉ុន្តែក៏មានផែនការយុទ្ធសាស្រ្តមួយចំនួនដែលមិនអាចរៀបចំបានជោគជ័យឡើយ ដូចជាផែនការសកម្មភាពសម្រាប់ដោះស្រាយការរេចរឹលដី(២០០៩) ដូចនេះយើងគួររៀនសូត្រពីបទពិសោធន៍ទាំងនេះ។

- ការរៀបចំយុទ្ធសាស្រ្តរេដបូកជាតិ គឺមិនត្រឹមតែបំពេញនូវតម្រូវការរបស់ជាតិប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងបំពេញនូវតម្រូវការរបស់អន្តរជាតិ ជាពិសេសការរៀបចំនេះគួរផ្អែកលើកិច្ចចរចារ ស្តីពី រេដបូកក្រោមអនុសញ្ញាក្របខណ្ឌអង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ។ យើងមានការចូលរួមពីតំណាងអង្គការ UNDP ថ្នាក់តំបន់ និងអ្នកជំនាញការបរទេសផ្សេងៗទៀត ពួកគាត់អាចផ្តល់យោបល់លើឯកសារយុទ្ធសាស្រ្តនេះ នឹងអាចជាសាក្សីសម្រាប់អន្តរថាយុទ្ធសាស្រ្តរេដបូកជាតិនេះរៀបចំឡើងដោយមានការចូលរួមពីអ្នកពាក់ព័ន្ធនានា ជាពិសេសនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំប្រទេសជាភាគគីនៅប្រទេសបារាំងនាខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៥ ខាងមុខ។

- កិច្ចពិគ្រោះយោបល់នេះយើងពិភាក្សាលើជំពូកទី១ ដល់ជំពូកទី៤ តែជំពូកទី៥ ដល់ជំពូកទី៩ នឹងលើកយកមកពិភាក្សាម្តងទៀតនៅខេត្តសៀមរាប។ ប៉ុន្តែយើងក៏បានទទួលនូវធាតុចូលសំខាន់ៗមួយចំនួនពីក្រុមប្រឹក្សាយោបល់រេដបូក និងសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចតាមរយៈកិច្ចពិគ្រោះយោបល់ ទាក់ទងនឹងប្រព័ន្ធធានាសុវត្ថិភាពរេដបូក។ ចំពោះជំពូកដែលបង្ហាញ ស្តីពី ប្រព័ន្ធត្រួតពិនិត្យព្រៃឈើជាតិ និងកម្រិតបំភាយយោងព្រៃឈើយើងនៅមិនទាន់បានពិគ្រោះយោបល់អោយបានស៊ីជម្រៅនៅឡើយទេ។

- ចំពោះប្រទេសដែលបានអនុវត្តរេដបូកមួយចំនួន គេមិនចាំបាច់រងចាំការរៀបចំយុទ្ធរេដបូកជាតិមួយអោយល្អឥតខ្ចោះនោះទេ រដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេសទាំងនោះគ្រាប់តែបំពេញនូវតម្រូវដែលទាបបំផុតរបស់ជាតិ និងអន្តរជាតិ ហើយប្រើប្រាស់យុទ្ធសាស្ត្រនេះជាឧបករណ៍ ដើម្បីទាក់ទាញមូលនិធិអន្តរជាតិសម្រាប់អនុវត្តរេបបូកនៅក្នុងប្រទេសរបស់ពួកគេ នៅពេលពួកគាត់ទទួលបានមូលនិធិហើយពួកគេនឹងធ្វើការកែរសម្រួលយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិពួកគេអោយប្រសើរជាងមុន។

សុន្ទរកថាបិទអង្គសិក្ខាសាលារបស់ លោកបណ្ឌិត ដោក ដូម៉ា ក្រុមការងាររេដបូកជាតិប្រធានក្រុមការងាររេដបូកកម្ពុជា និងជាអនុប្រធាននាយកដ្ឋានផ្គត់ផ្គង់ទឹកជនបទនៃក្រសួងអភិវឌ្ឍន៍ជនបទដែលមានអត្ថន័យនិងខ្លឹមសារសំខាន់ៗដូចខាងក្រោមៈ

កិច្ចប្រជុំដែលបានរៀបចំនេះពិតជាមានអត្ថន័យ នឹងបានឆ្លុះបញ្ចាំងពីទស្សនៈ និងធាតុចូលរបស់អ្នកពាក់ព័ន្ធនានា ទៅលើសេចក្តីព្រាងលើទី២នៃយុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិនេះ ពីកិច្ចពិគ្រោះយោបល់មួយទៅកិច្ចប្រជុំពិគ្រោះយោបល់មួយវាបានធ្វើអោយយុទ្ធសាស្ត្រជាតិមួយនេះកាន់តែប្រសើរឡើងៗ។ ក្រុមការងាររេដបូកជាតិនឹងចូលរួម និងគាំទ្រនូវសកម្មភាពិគ្រោះយោបល់នេះបន្តរទៀត។ យុទ្ធសាស្ត្ររេដបូកជាតិមួយនេះពិតជាបានឆ្លើយតបនូវតម្រូវការរបស់អន្តរជាតិជាពិសេសក្រោមអនុសញ្ញាក្របខណ្ឌអង្គការសហប្រជាជាតិ ស្តីពីការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ និងបានឆ្លុះបញ្ចាំងនូវកាលៈទេសៈរបស់យើងផងដែរ។